

gemeente
Barneveld

Ingekomen stukken

Raad 24 MEI 2017

Nr. B-1.12

Nr. 1041551

Collegevoorstel

Onderwerp:

voorstel betreffende visie op aanpak van laaggeletterdheid

Gevraagde beslissing:

1. In te stemmen met bijgevoegde Visie op de aanpak van Laaggeletterdheid.
2. Deze visie ter kennisname aan de raad aan te bieden (via Rubriek B).

Raad

☒ Ter kennisname naar de raad
Nummer beleidsproduct:

☐ Op overzicht Bestaand beleid (website)

Datum 20 april 2017

Steller: J.M. Kervel

Afd: SOC-BELEID

Aantal bijlagen 1

Afd.hoofd:

Portefeuillehouder

Openbaarheid

Besluit (voorblad) openbaar: ☒ Ja ☐ Nee, zie beslispoint :

Groentje openbaar: ☒ Ja ☐ Nee, zie beslispoint :

Bijlagen openbaar: ☒ Ja ☐ Nee, vermelden op bijlage

	Akkoord	Bespreken	Aantekeningen
Secretaris			
Burgemeester			
Wethouder A. de Kruijf			
Wethouder P.J.T. van Daalen			
Wethouder G.J. van den Hengel			
Wethouder D. J. Dorrestijn-Taal			

Beslissing burgemeester en wethouders :

26 APR. 2017

Nummer op besluitenlijst:

17109

Gefam advies 3 1 SOC
1 Raad

1. Inleiding

Tijdens de bespreking van de kadernota op 15 juni 2016 is de motie 'Aanvalsplan taalachterstand' aangenomen. In deze motie wordt het college tot een drietal dingen opgeroepen, te weten:

- De gemeenteraad een overzicht te verschaffen van wat momenteel gebeurt, door wie en met welk budget.
- Samen met onderwijsinstellingen en overige ketenpartners in onze gemeente te komen tot een reële, maar ambitieuze gedeelde visie op taalontwikkeling.
- Deze mogelijke visie als doelstelling op te nemen in de begroting van 2018.

Aangezien deze acties sterk met elkaar samenhangen en elkaar opvolgen, is besloten deze acties afzonderlijk op te nemen in de Lange Termijn Agenda. In september 2016 is de gemeenteraad reeds een overzicht van het taalaanbod in Barneveld verschaft via het memo 'Overzicht taalaanbod gemeente Barneveld' (Nr. 1022048).

Naar aanleiding van dit eerste overzicht is de gemeente Barneveld in gesprek gegaan met onderwijsinstellingen en overige ketenpartners om een gedeelde visie op taalontwikkeling op te stellen. Deze visie richt zich op de aanpak van laaggeletterdheid in de brede zin van het woord. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar leeftijd of achtergrond aangezien laaggeletterdheid voorkomt in alle lagen van de samenleving.

In de opgestelde visie worden onder een vijftal bouwstenen verschillende doelstellingen uitgesproken. Hier zijn nog geen concrete acties, prioritering van doelgroepen en taakverdelingen aan verbonden. Wel zijn voorwaarden genoemd die worden gezien als noodzakelijk om de uitgesproken doelstellingen te behalen. Er zal een kerngroep worden opgericht die verantwoordelijk is voor de verdere uitvoering en borging van de in de visie geformuleerde doelstellingen.

Het laatste punt waartoe de gemeenteraad het college heeft opgeroepen, het opnemen van deze visie als doelstelling in de begroting van 2018, zal tijdens de bespreking van de Kadernota in juni 2017 aan bod komen.

2. Bijlagen

- Visie op de aanpak van Laaggeletterdheid

Gemeente Barneveld & partners

Visie op de aanpak van Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid

“Geletterdheid omvat het kunnen toepassen in het dagelijks leven en in werksituaties van luisteren, spreken, lezen en schrijven, rekenen en digitale vaardigheden”.

In Nederland leven volgens de Algemene Rekenkamer 2,5 miljoen laaggeletterden. Het aantal inwoners van de gemeente Barneveld dat laaggeletterd is ligt naar schatting tussen de 11% en 13%. Dit betekent dat 1 op de 9 Barnevelders moeite heeft met lezen of schrijven.

Het beheersen van de Nederlandse taal is van groot belang om volwaardig te kunnen deelnemen aan de samenleving. Daarnaast kan laaggeletterdheid zorgen voor problemen binnen het gezin of op het werk. Ook kan dit een slechtere gezondheidskennis in de hand werken. Naast voldoende kennis van taal in woord en geschrift doet de hedendaagse samenleving met toenemende mate een beroep op digitale vaardigheden van inwoners. Het terugdringen van laaggeletterdheid richt zich daarom niet enkel op het vergroten van het taalniveau, maar omvat ook andere basisvaardigheden als rekenen en digitale vaardigheden.

Laaggeletterdheid komt voor in alle lagen van de samenleving. Er is daarom geen standaard profiel van iemand die laaggeletterd is. Jongeren, ouderen, mensen van Nederlandse afkomst én mensen met een andere afkomst kunnen laaggeletterd zijn. Daarnaast treft laaggeletterdheid zowel mensen met als zonder werk en kunnen ook mensen met een beperking laaggeletterd zijn. Al deze mensen ondervinden problemen bij alledaagse dingen als gevolg van laaggeletterdheid. En voor al deze inwoners is aandacht in deze visie over de aanpak van laaggeletterdheid.

Aanpak

Een aantal Barneveldse organisaties heeft in 2017 de handen ineen geslagen en is in gesprek gegaan over de aanpak van laaggeletterdheid. Samen zijn we tot de in dit document gepresenteerde visie gekomen. Deze visie is in het eerste kwartaal van 2017 voorgelegd aan een groep organisaties uit de Barneveldse gemeenschap. We streven ernaar om de doelstellingen die in deze visie naar voren komen om te vormen naar een breed gedragen convenant waarin diverse partijen hun inspanningen bundelen om samen laaggeletterdheid te voorkomen en aanpakken.

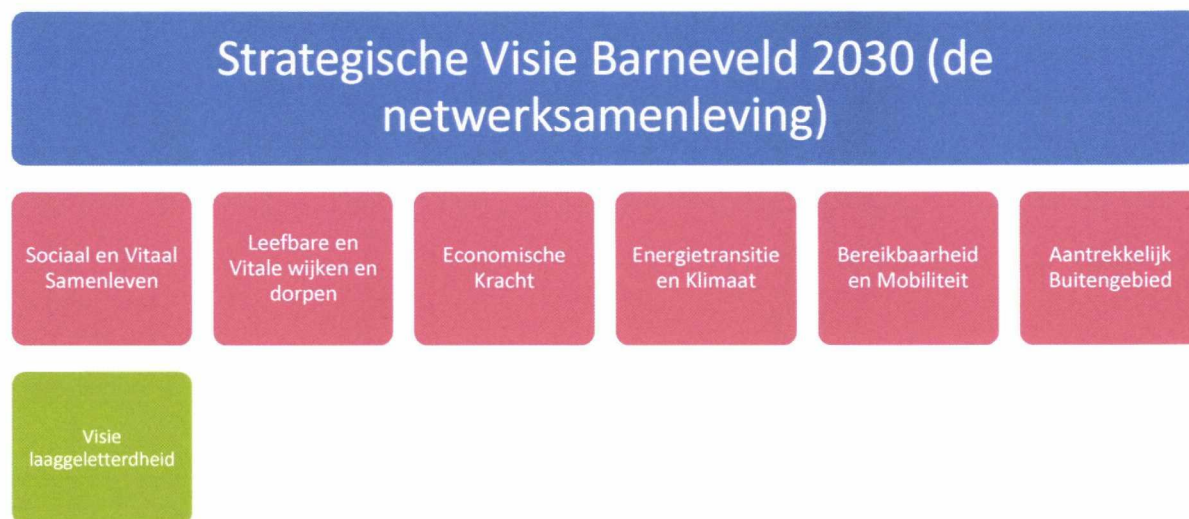
Opbouw

In 2016 is de Strategische Visie 2030 door de gemeenteraad van Barneveld vastgesteld. Deze ambitieuze visie is in samenwerking met inwoners en organisaties tot stand gekomen. De voor u liggende visie op de aanpak van laaggeletterdheid sluit naadloos aan op de Strategische Visie onder het blok Sociaal en Vitaal samenleven. In dit blok ligt de nadruk op een samenleving waarin iedereen mee kan doen, mensen *samenredzaam* zijn en het aanbod aan voorzieningen flexibel is en aansluit op de vraag. De aanpak van laaggeletterdheid speelt hierbij een belangrijke rol.

Sociaal en Vitaal Samenleven

“Wij streven naar een samenleving waarin iedere inwoner naar vermogen meedoet, waarin mensen zich met elkaar verbonden weten en *samenredzaam* zijn. En we zorgen voor een professioneel vangnet.”

Wij streven naar een sociaal en betaalbaar gevarieerd voorzieningenaanbod (onderwijs, sport, cultuur en hulp & ondersteuning) dat meebeweegt met de behoeften en de mogelijkheden van de inwoners, waarbij de specifieke situatie per dorp, wijk of buurt kan verschillen.” – *Strategische Visie 2030*.

Visie op laaggeletterdheid

Binnen de visie op laaggeletterdheid wordt onderscheid gemaakt tussen een visie, koers en missie. Deze worden hieronder verder toegelicht.

De visie van de gemeente Barneveld is:

Geletterdheid in de brede zin van het woord, is een basisvoorwaarde voor elk individu. Geletterdheid stimuleert een gezonde en duurzame samenleving met zelfredzame burgers.

De koers is hierbij:

We streven ernaar laaggeletterden de kans te geven zich te ontwikkelen door middel van een toegankelijke aanpak die meebeweegt met hun behoeften en mogelijkheden, waarbij de specifieke aanpak per individu kan verschillen.

De missie van de gemeente Barneveld is dan ook om:

Laaggeletterden te stimuleren zich te ontwikkelen en actief te laten deelnemen aan een duurzame, gezonde en zelfredzame samenleving. En daarnaast de samenleving te stimuleren de aanpak van laaggeletterdheid als vanzelfsprekend te beschouwen en deze op een duurzame manier te verankeren.

Bouwstenen

De visie op laaggeletterdheid is opgebouwd uit verschillende bouwstenen die ieder hun eigen invulling hebben. Tegelijkertijd is er veel samenhang tussen de bouwstenen en versterken ze elkaar onderling. De vijf bouwstenen zijn *Samenwerking*, *Toegankelijkheid*, *Communicatie*, *Voorzieningen* en *Kennis*. Samen vormen ze de visie op laaggeletterdheid.

Hieronder staat een korte samenvatting van de inhoud van deze bouwstenen. Op de volgende pagina's worden de bouwstenen verder toegelicht. Naast een duidelijke doelstelling worden per bouwsteen voorwaarden geschetst die door het veld als noodzakelijk worden gezien bij het behalen van de doelstelling.

Samenwerking

Bij **samenwerking** ligt de nadruk op het versterken van samenwerkingsverbanden waarbij een goede afstemming van vraag en aanbod plaatsvindt. Hierbij kan iedere speler zich focussen op het eigen specialisme en wordt dubbel werk voorkomen.

Toegankelijkheid

Onder **toegankelijkheid** wordt uitgesproken dat iedereen de mogelijkheid moet hebben mee te doen. Financiën mogen geen drempel vormen in de aanpak van laaggeletterdheid. Naast formeel onderwijs kunnen ook vrijwilligers (initiatieven) een grote toegevoegde waarde hebben. Daarnaast is er behoefte aan een fysiek herkenbare plaats waar vraag en aanbod samenkomen. De praktische vraag vanuit de inwoner dient hierbij centraal te staan.

Communicatie

Bij **communicatie** wordt benadrukt dat het bereiken van de doelgroep voorop staat. Een passende campagne is hierbij onvermijdelijk. Daarnaast vraagt het vergroten van bekendheid, erkenning en doorbreken van het stigma dat samenhangt met laaggeletterdheid aandacht. Hierbij nemen samenwerkingspartners ook zelf de verantwoordelijkheid door de eigen communicatie-uitingen kritisch te bekijken. Hierbij zullen ook taalambassadeurs (ervaringsdeskundigen) worden betrokken.

Voorzieningen

Goede **voorzieningen** vormen de basis voor de aanpak van laaggeletterdheid. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van het bestaande aanbod en waar nodig wordt dit uitgebreid. Hierbij staat voorop dat de voorziening past bij de vraag van de doelgroep. Benadrukt wordt dat er ruimte moet zijn voor zowel formele als non-formele vormen van educatie om de doelgroep zo goed mogelijk te bedienen.

Kennis

Het bereiken van de doelgroep laaggeletterden is een uitdaging. Daarom is het belangrijk dat **kennis** op dit gebied wordt vergroot. Professionals en vrijwilligers zullen getraind worden om de signalen van laaggeletterdheid te herkennen, het gesprek hierover aan te gaan en door te verwijzen. Hierbij is aandacht voor de achtergrond en specifieke behoefte van de professional/vrijwilliger. Na het doorverwijzen zal passend aanbod worden gezocht.

Samenwerking

Samenwerking

"Samen staan we sterker".

- ✓ *Ieder kent zijn/haar eigen rol binnen het bestaande netwerk en neemt hiervoor verantwoordelijkheid.*

Sterke samenwerkingsverbanden zorgen voor een goede afstemming van aanbod op behoefte, waarbij de behoefte altijd centraal staat. We streven er dan ook naar om elke vraag te koppelen aan het meest passende aanbod. Hiernaast benadrukken we dat een goede samenwerking ook een betere afstemming van het aanbod faciliteert, waardoor alle aanbieders zich kunnen focussen op hun eigen specialisme en onnodig dubbel werk wordt voorkomen.

Richtlijnen vanuit het veld

De volgende punten worden als voorwaarde gezien door ketenpartners om de doelstelling te behalen:

- *Regisseur*

We geloven dat het bundelen van krachten en het matchen van vraag en aanbod vraagt om een regisseur. Iemand die alle partijen met elkaar verbindt en die de kennis in huis heeft om alle partijen te ondersteunen. Dit kan iemand zijn binnen een bestaande organisatie die laaggeletterdheid als taak (erbij) krijgt. Deze persoon is als het ware een 'linking pin' met een helicopter view die vanaf de ontwerpfase verbindt, begeleidt en regisseert.

- *Inventarisatie vraag en aanbod*

Daarnaast voorkomen we een deel van het dubbele werk door het inventariseren van vraag en aanbod. Door dit aan de start te doen voorkomen we verrassingen. We streven er dan ook naar om het gehele huidige aanbod in kaart te brengen (zowel formeel aanbod als non-formeel aanbod) om zo overlap te voorkomen.

- *Vergroten bewustwording en zorg dragen voor voorlichting*

We geloven dat door goede communicatie en voorlichting het draagvlak zal toenemen. We besteden aandacht aan bewustwording van dit onderwerp door het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterdheid te integreren in onze processen en procedures daar waar mogelijk.

Toegankelijkheid

Toegankelijkheid

"Iedereen kan meedoen".

- ✓ *Er is voor iedereen een laagdrempelig en passend (bij-)scholingsaanbod.*

We benadrukken dat lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden basisvoorwaarden zijn om mee te kunnen doen in de samenleving. We streven ernaar om iedereen die niet tenminste basiskennis van deze vaardigheden bezit toegang te geven tot (bij-)scholing. We streven dan ook naar een laagdrempelig aanbod dat zo goed mogelijk aansluit op de behoefte.

Richtlijnen vanuit het veld

De volgende punten worden als voorwaarde gezien door ketenpartners om de doelstelling te behalen:

- *Duidelijke vindplaats van het aanbod*

Een duidelijke vindplaats van het aanbod vinden we belangrijk. Deze vindplaats is een laagdrempelige en herkenbare fysieke plek waar informatie rondom basisvaardigheden is verzameld. Dit kan een vaste plek zijn op één locatie, maar kan ook bestaan uit meerdere flexibele punten die te vinden zijn op locaties waar de doelgroep zich begeeft. Naast een overzicht van het beschikbare taalaanbod kan hier ook advies worden ingewonnen over een taalcursus. Ook vrijwilligers en professionals kunnen zich hier melden.

- *Drempels wegnemen*

We streven naar een aanpak waaraan iedereen kan meedoen. We benadrukken dat toegankelijkheid niet alleen met financiële of fysieke drempels te maken heeft. Een goede campagne die zich richt op de doelgroep is belangrijk om de doelgroep te wijzen op het aanwezige aanbod. Hierbij is het belangrijk dat er geredeneerd wordt vanuit de behoeften van de doelgroep. Laaggeletterden hebben vaak geen brede vraag op het gebied van lees-, schrijf-, reken- op computervaardigheden. Er is vaak sprake van een praktische wens, bijvoorbeeld het leren *whatsappen* met zoon of dochter of het kunnen voorlezen van de kleinkinderen. Deze behoefte zal dan ook centraal staan in campagnes. Daarnaast wordt op deze manier ook de omgeving gemobiliseerd.

Communicatie

"Kijk eens door een andere bril".

- ✓ *De doelgroep staat centraal in alle vormen van communicatie.*

Bij communicatie is aandacht voor de volgende punten:

- Het bereiken van de doelgroep moet altijd voorop staan.
- Het vergroten van de bekendheid en erkenning van laaggeletterdheid in de samenleving en het streven naar het doorbreken van het stigma dat hiermee samenhangt.
- Aandacht voor toegankelijke communicatie uitingen van alle samenwerkingspartners. Dit kan bijvoorbeeld door teksten te schrijven op taalniveau B1. Taalniveau B1 staat voor toegankelijk Nederlands. Ongeveer 95% van de bevolking begrijpt op dit niveau geschreven teksten.

Richtlijnen vanuit het veld

De volgende punten worden als voorwaarde gezien door ketenpartners om de doelstelling te behalen:

- *Behoefte centraal*

We benadrukken nogmaals dat de behoefte centraal moet staan en dat een goede communicatiecampagne de aanpak van laaggeletterdheid kan maken of breken. Het is van groot belang om de communicatie richting de doelgroep zoveel mogelijk uit te voeren in beeldtaal, en deze breed te verspreiden. Denk hierbij aan filmpjes op openbare plekken zoals scholen, de gemeente of supermarkten.

- *Taalambassadeurs*

Ervaringsdeskundigen, zijn een sterke vorm van communicatie. Hen willen we dan ook graag inzetten om de doelgroep te bereiken. Daarnaast zijn communicatie uitingen met taalambassadeurs ook krachtige middelen om de omgeving bewust te maken en te mobiliseren.

- *Zelf helder communiceren*

We erkennen de noodzaak voor heldere en duidelijke taaluitingen in onze eigen communicatie. We nemen de toegankelijkheidseisen ter harte en streven ernaar onze eigen communicatie zoveel mogelijk op B1 niveau te houden.

Voorzieningen

Voorzieningen

"Een palet aan smaken".

- ✓ *Het aanbod sluit aan op de behoefte.*

We streven ernaar om het huidige aanbod samen te brengen, te continueren en daar waar nodig uit te breiden. Hierbij is het belangrijk om het huidige netwerk te versterken door voortdurend in contact te blijven met de doelgroep en aan te sluiten op hun behoeftes en wensen. We benadrukken dat hierin ruimte moet zijn voor zowel formele als non-formele vormen van educatie om de doelgroep zo goed mogelijk te kunnen bedienen.

Richtlijnen vanuit het veld

De volgende punten worden als voorwaarde gezien door ketenpartners om de doelstelling te behalen:

- *Goede voorzieningen*

We benadrukken dat goede voorzieningen de basis vormen voor de aanpak van laaggeletterdheid. Naast het bereiken van de doelgroep en het vergroten van de toegankelijkheid is het dan ook van belang om de vraag aan het meest passende aanbod te koppelen. Dit kan gefaciliteerd en ondersteund worden door de regisseur.

- *Maatwerk*

We bieden een compleet aanbod van formele en non-formele educatie. Zo kan er altijd maatwerk worden geboden.

- *Ruimte voor flexibiliteit*

Waar mogelijk sluiten we aan bij bestaande activiteiten. Daarnaast juichen we ook nieuwe combinaties van aanbod toe.

Kennis

"Twee weten meer dan één".

- ✓ *Deskundigheid wordt getraind om beter te kunnen signaleren en doorverwijzen.*

Het bereiken van de doelgroep laaggeletterden is een uitdaging. We vinden het belangrijk dat deskundigheid wordt vergroot. We willen dan ook dat de professionals en vrijwilligers die in aanraking komen met laaggeletterden op de juiste manier getraind zijn, zodat er ook aandacht is voor het signaleren van laaggeletterdheid en doorverwijzen. Dit zorgt ervoor dat de vrager vaker tijdig herkend en benaderd wordt. Maar ook dat de vrager de voor hem/haar meest passende aanpak aangeboden krijgt.

Richtlijnen vanuit het veld

De volgende punten worden als voorwaarde gezien door ketenpartners om de doelstelling te behalen:

- *Vaardigheid trainen*

We geloven dat door toeleiders (zorg, welzijn, onderwijs, werkgevers etc.) beter op te leiden er meer aandacht komt voor signaleren en doorverwijzen. Kennis om laaggeletterdheid te herkennen en het onderwerp vervolgens bespreekbaar te maken kan worden opgedaan door een combinatie van e-learning en vaardigheidstraining. We benadrukken hierbij dat juist het bespreekbaar maken van laaggeletterdheid een vaardigheid is die getraind moet worden.

- *Duurzaamheid*

Door het signaleren van laaggeletterdheid te verankeren in processen en procedures vertrouwen we erop dat de aanpak van laaggeletterdheid langdurig gewaarborgd kan worden. Belangrijk is hierbij wel dat de kennis over dit onderwerp up-to-date blijft. Het regelmatig aanbieden van (herhalings)trainingen draagt hier aan bij.

- *Aansluiten bij bestaand kennisaanbod*

Voor het vergaren van kennis moet zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van bestaand kennisaanbod. Dit kan zowel op lokaal, regionaal als landelijk niveau. Ook hierbij geldt dat het gesprek met de doelgroep continu gevoerd moet worden om zo de meest passende aanpak te kunnen bieden.

Vervolg

Bij het tot stand komen van deze visie is nogmaals het belang gebleken van de aanpak van laaggeletterdheid. Het vaststellen van deze gedeelde, brede en ambitieuze visie is echter nog maar het begin van deze aanpak. Het vuur is aangewakkerd en nu is het juiste moment om aan de slag te gaan.

In de opgestelde visie zijn verschillende doelstellingen uitgesproken. Hier zijn nog geen concrete acties, prioritering van doelgroepen en taakverdelingen aan verbonden. Wel zijn voorwaarden genoemd die worden gezien als noodzakelijk om de uitgesproken doelstellingen te behalen. Om de gezamenlijke verantwoordelijkheid te benadrukken zal een kerngroep worden opgericht. Hierin nemen naast de gemeente verschillende ketenpartners plaats die verschillende domeinen vertegenwoordigen. Deze kerngroep zal zich bezig houden met de verdere uitvoering van de visie op laaggeletterdheid en hier concrete acties aan verbinden. Deze kerngroep is daarnaast verantwoordelijk voor het vergroten van het draagvlak en verdere borging van de aanpak van laaggeletterdheid.